

Όνομα:

ΤΟΠΙΚΟΙ & ΧΡΟΝΙΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ

Τοπικοί προσδιορισμοί

➔ **Τοπικοί Προσδιορισμοί:** Τους χρησιμοποιούμε όταν περιγράφουμε κάτι και θέλουμε να πούμε **πού** βρίσκεται αυτό στο οποίο αναφερόμαστε. Οι τοπικοί προσδιορισμοί μπορεί να είναι:

▶ **τοπικά επιρρήματα** (άκλιτες λέξεις που δηλώνουν τόπο): πάνω, κάτω, εδώ, εκεί, αλλού, κάπου, παντού, μέσα, έξω, δεξιά, αριστερά, μπροστά, πίσω, πλάι, δίπλα, ψηλά, χαμηλά, κοντά, απέναντι, γύρω, τριγύρω, ολόγυρα, ανάμεσα, βόρεια, νότια κ.ά.

▶ **φράσεις με προθέσεις** (εμπρόθετοι προσδιορισμοί): Σχηματίζονται με τις προθέσεις από, ίσαμε, κατά, μέχρι, προς, σε, ως.

Π.χ. Ξεκίνησε **από το χωριό**. Προχώρησαν **ίσαμε το σπίτι**. Πάω **κατά την πλατεία**.

➔ Πολύ συχνά έχουμε στο λόγο τοπικούς προσδιορισμούς που αποτελούνται από κάποιο επίρρημα και φράση με τις προθέσεις **από** και **σε**, οπότε έχουμε φράσεις όπως: πάνω από, κάτω από, πίσω από, μπροστά από – πάνω σε, κάτω σε, πίσω σε, μπροστά σε

Π.χ. Βάλε το κουτί **κάτω από το τραπέζι**. Κάθισε αμέσως **κάτω στο πάτωμα**.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι τοπικοί προσδιορισμοί μπορούν να έχουν και άλλες μορφές:

- **Ουσιαστικά σε αιτιατική** που δηλώνουν τόπο και απαντάνε στην ερώτηση «πού;»
π.χ. Πάω σχολείο.
- **Αναφορικές προτάσεις** που φανερώνουν τόπο και απαντάνε στην ερώτηση «πού;».
π.χ. Πηγαίνει όπου θέλει.

Χρονικοί προσδιορισμοί

Χρονικοί προσδιορισμοί λέγονται εκείνοι που **δηλώνουν χρόνο** και απαντούν στην ερώτηση «**πότε;**». Οι χρονικοί προσδιορισμοί μπορεί να έχουν **4 μορφές**, όπως μας δείχνει ο πίνακας παρακάτω:

Χρονικά επιρρήματα	Χρονικές προτάσεις	Φράσεις με προθέσεις	Αιτιατική και Γενική πτώση
τώρα, πριν, χτες, αύριο, φέτος, πέρσι, ποτέ, κάποτε, μετά, τότε, κάπου κάπου κ.ά.	Θα έρθω, όταν σχολάσω . Διάβασε, μέχρι να έρθω . Κάνε τα μαθήματά σου, ώσπου να γυρίσω .	σε λίγο, μετά από λίγο, σε λίγη ώρα, στο μεταξύ, από στιγμή σε στιγμή κ.ά.	το πρωί, το μεσημέρι, το απόγευμα, το βράδυ, του χρόνου κ.ά.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να βρεις, στις παρακάτω προτάσεις, λέξεις και φράσεις που δηλώνουν τόπο (τοπικούς προσδιορισμούς) και να τις γράψεις στο κουτάκι:

- α) Το ιατρείο βρίσκεται στην πλατεία.
- β) Περίμενε με εδώ, μέχρι να επιστρέψω.
- γ) Το πρωί θα πάω στα μαγαζιά με τη μητέρα μου.
- δ) Μένει στο εξοχικό, μέχρι να βρει ένα σταθερό σπίτι.
- ε) Καθόταν και διάβαζε στον καναπέ.
- στ) Πήγαινε όπου θέλεις.
- ζ) Κάπου ξέχασα τα κλειδιά του αυτοκινήτου.
- η) Θέλησε να μείνει σπίτι.
- θ) Το καράβι κατευθύνθηκε ανατολικά.

2. Ταξινόμησε τους τοπικούς προσδιορισμούς της άσκησης 1 στον παρακάτω πίνακα:

Τοπικά επιρρήματα	Φράσεις με πρόθεση	Αιτιατική ουσιαστικών	Αναφορικές δευτερεύουσες προτάσεις

3. Στις προτάσεις β, γ, δ υπάρχουν και χρονικοί προσδιορισμοί. Μπορείς να τους ανακαλύψεις και να τους γράψεις παρακάτω;

- β) _____
- γ) _____
- δ) _____